

2 QUARTOS

VIATJE.

2 QUARTOS

CADA

VIATJE.

LO PONTON.

PERIODICH MES CUHENT QUE UN VITXO.

Administració, Petritxol, 7, 2.ⁿ

Per Sant Antoni, rey.

Així ho diuen los monárquichs. Per Sant Antoni, donchs, dihém nosaltres, encare que no sia 'l dels Ases, anirém à beneñirlo.

Perque francament, ó son moltes ases los que encare 's creuhen que hi tèd'haver rey, ó aquell qui 'n tè de ser.

¿Ser rey d'Espanya? Que 's creuhen que es res? Es lo mateix que asseure 's en un trono enganxat ab pastetas, ja que 'ls homes de Setembre no han sigut bons ni sisquera per fer una payellada d'aygaua cuit.

¿Ser rey d'Espanya? ¿Com s'entén ai-xò? ¿Que 's creuhen vostés que 'l malalt que ha tastat las manxiulas, voldrà que 'l hi posin sinapismes? No, no.

Y després ¿qui es aquest rey? ¿Ahont es? De hont vè?

Es lo Tero, l'home de la Margarida, aquell xitxarel lo que tè vint y dos anys y encare juga à portar sabre y à vestirse de soldat, y à montar caballs de cartó per fer-se retratar? Es aquell que du boina blanca, com los cuyners francesos? Si es aquest encare que siga un xich beneit, per go no hi perderém res, en portarlo à beneñir per Sant Antoni.

¿Es potser lo fill de son pare, lo patrocinat per l'Uniò servil, (com diria en Rubau Donadeu) lo de las taronjas y dels desafios, lo de la mirada de bou é instints de gat, que avuy dona un xavo als pobres per demà pendre 'l xavo y las crossas? Si

es aquest, à dá 'ls tres toms y cap al ponton à menjar ranxo.

¿Es lo noyet que era sargent? Pobre criatura! Dels pecats dels pares los fills ne surten geperuts, y 'l gep del fill de Isabel II es massa gros, perque puga passar lo portal de l'Espanya.

¿Es l'avi? —Ja 'm sembla que l' hi sento à dir: —Mira tu, si 'u tornas à dir te dono un cop d'espasa de Lutxana, que 'l enfonzo las costellas.

—No, avi, no 'u farás, que 'u dich per riure.

¿Qui es donchs lo rey? —Es don Paco 'l de la gabia? La corona l' hi vè xica.

¿Es en Joanel de Reus? La corona l' hi vè gran.

¿Y donchs, com ho arreglé?

Vatua 'l mon, ja 'u tinch. No hi havia atinat. Escolta Joanel; —Voleu rey, eh? —Si. —¿Un rey pantalla? —Si, res, un ninot. —¿Que cubreixi las apariencies? —Just. —Donchs ja 'l tinch. —Vinga. —Oh vinga, ja 'u dius tu, que no sabs que jo sò republicá? —Vaja... que ensalivant una miqueta... ja firmarias la declaració de la prempsa... —Que te que veure?... —Y de declaració en declaració te 'n vindrias ab nosaltres. Perque, digali president, digali rey, mentres subsisteixin los drets individuals, que hi sà que tirem lo tilvori y 'ns pegui 'l senyor que fà de cotxero; ó que tirem lo carro y 'ns pegui 'l carreter, si de totas las maneras hem de tirar y rebre xurriacadas.... Pero bah, bah... digas lo nom del rey que sabs, y demana... —Bé pensat... —¿Qué? —No vull sino qué 'l poséu dessota 'l dossier.... —Y

la corona? —Ell mateix se la porta: —Tot son economias. Mes vaja, digas lo nom...

—Escola Joanel. Tu seràs ministre, y no tinguis por de caure ja may mes, perque 'l rey que 't vull donar es patrò de las cayudas. Primera ventatje.

Segona: No menja y 's contentarà sols ah que l' hi posseeu un ciri à cada costat.

Tercera: Es un nànit. Faréu ab ell lo que voldreu y may vos dirà res.

Y quarta: Ja t' hi dit que 's porta la corona, y un cetro perfumat com los lliris, per lo que en Figuerola 's podrà empenyà als inglesos lo que 'ns queda.

—¿Digas, digas qui es?

—Qui vols que siga, Sant Antoni.

MOSSEN BORRA.

Ranxo.

Densá que ha sortit nostre Ponton, l'Euro-pa s'ha ficat avergonyit entremig dels altres barcos.

Ja 'u vaig dir jo que 'l desbancaríam.

Al menos aquest sà riure.

¿A que se sembla una boina?

—A un bolet, y à una cassola. Lo qual vol dir, que si may los que 'n duhen volan posar la cassola 'l foix, avans sé tenen de fé un tip de aquells bolets que fan tanta cólica, als ventrells delicats.

Un neò molt devot, punyal en mà,
Al niñó terço anava á defensá.
De prompte veu vení
un combregar per son mateix camí,
s'agenolla al moment plé de fervor
se pica 'l pit per lo costum seguí
Y 's clava lo punyal al mig del cor.
Aixó vol dir que hi ha costums molt mals,
neos molt bestials, y molt bons punyals.

Los monárquichs no troban rey.
Jo 'ls ne sè un. ¿Lo volen?
Es lo rey Herodes.
Me sembla á mi que farém fira, ab tants progresistas como hi ha pèl mon.
¡Quina degollació de ignocents mes ressalada!

En una subasta. La corona d'Espanya, quatre quartos... A la una... á las dues... quatre quartos....

—Vaja jo me la quedo, vinga...
Un meu amic.—Que 'n farás ximple?
Jo:—La tiraré á la necessaria.

Un dropo:—Diuhen que no trovan rey. Jo 'm comprometo á serne per dolze rals diaris. Pèl que tenen de treballá!...

Un senyor qu' ha vingut ara de Madrid y qu' es bastant aficionat en això dels jochs florals, nos ha portat aquesla notícia, que nosaltres per ferho mes bonich y mes bréu, pose en taüllas curtas:

Castella, la gran donzella,
Mols, moltíssims anys atràs,
Diu què n' era mol casta ella,
Pero que are no hn co pas.
Està clar: com en Victor Balaguer, lo enjoyat aymant de sas aymias Catalunya y Provença, las deixadas en lo desconort per los enmarquetats castells.... (en l'aire), de la castellana, y com diastre ha d' esser casta ella, la pobre dona, apres d' haver vist caurér á sos peus lo gentil trovador de las montanyas,
D' amor esbategantne
Y ab llàgrimas llurs cors fuetejantne?....

CANSONS DE CIPAYO.

Quan era pinxu 'm ficavan
tot sovint á la presò;
avuy que m' hi fet cipayo
no 'm gosan á dar garrot.

Sis rals y las espardenyas
y viva la llibertat!...
No... viven las espardenyas
y viven també 'ls sis rals!

Jochs de cartas.

L' Espanya es devant lo mon,
Entre grescas y regalos,
Un joch de cartas, ahont
Cada dia trumfos son

O bé *espasas* ó bé *palos*.

Los generals... jaixó es vida!
Per trumfos ho tenen bé;
Jugan sens temor ni mida;
Lo poble trumfos no té
Y 'l pelan cada partida.

Quant guanyan mal si 'l perdónan.
Y si no 'l perdonan?... —*Malu!*
Tant que del poble enrahonan,
Y si may trumfos li donan
Li solen donar *un palu*.

En partida aixis graciosa
Guányan, y ómplan los cistells;
Pero cap general gosa,
Perque ja es un altre cosa
Quant se 'ls júgan ells ab ells.

Si 'ls véau!... —*Tan compromesos!*
Alló es un joch de jugaos!
Jo 't foll, no'n son poch de entoses!..
De vegadas estan mesos
Ab las cartas á las mans.

Encare que no hu es pas,
Lo regent lo rey, s' affila;
Y Prim, aqueix bordegás,
D' espasas sempre té l' as,
Y en Topete la manilla.

Figureuvos si 'n será
La partida d' empenyada:
No més per veurels jugá
Barato fora pagá
A dolze quartos l' entrada.

Serrano á *espasas* vol fé
Pero á Prim no li está bé,
Vol al tutu ó l' escambrilla,
Y Topete la manilla,
Qu' es lo joch que li convé.

Y 'l regent en Prim diu:—*Ey!*
No'm vinguis á fer la lleyn
O 't dono un cop que 'l enfonza;
L' as, de pedras ne val onze,
Pero á *espasas* guanya 'l rey.

Y Prim, sent molt mala cara,
Y embutxacantse uns quants sous,
Diu á Topete ab veu clara:
—Alto!... al joch que juguem ara
Se trehuen los cuits y nous.

Y aixis demunt lo tapete
Lo bé d' Espanya tenim,
Y ens fan perdrer la chavela
Serrano, Prim y Topete,
Topete, Serrano y Prim.

Y un dia succebirá
Qu' estant las cosas á punt,
Cansat de veurels guanyá,
Vindrá el poble, fará el munt,
Y tot pel poble será.

Mes ranxo.

Un advocat, progresista per mes senyas, deya á un pagés, que no era tonto.
—Per una ursa vos ensenyará 'l medi de guanyar tots los plets.

—¿ Si ? Donchs digui.

—Miréu; negueho tot y venceréu. Vinga l' unsa.

—Ja 'u veurá, usant de son consell, nego havèrli promés rés.

Lo senyor es á la taula. Lo criat l' hi serveix un cap de bé tot tremolant. A la cuyna lo cervell l' hi havia fet goig y se l' havia cruspit.

—Tu, noy, com es que aquest cap no té cervell, diu lo senyor....

—Jo l' hi diré, diu l' altre tot confós, es que era de un..... general.

COSAS QUE ESTARIAN BÉ.

Un bergansí á n' en Serrano.
Un bany de mostassa á n' en Sagasta.
Un viatge á Catalunya á n' en Sanchez Ruano.
Una ma de morte á n' en Prim.
Una surra al noy Terzo.
Un panallet á D. Antoni de... Orleans.
Un collar á n' en Bum-bum.
Un xiulet á n' en Baldrich.

(Y altres que 'n dirém.)

COSAS QUE NO ESTARIAN MALAMENT.

Que 'n Rivero plantés taberna.
Que 'ls Cipayos anessin á treballar al port.
Que 'n Balaguer ses penitencia.
Que 'n Pitárra no ses mes comedias.
Que 's sales á l' Olózaga.

(Y altres que també 'n dirém.)

—Diu què l' Espanya está á punt de tenir un Céssar?

—Si senyor, pero lo mes estrany es que 'ns lo vol dar un *Bruto*.

En Dumas cremat de que 'ls espanyols l' hi diguessim embusteros, per lo que en sas obras diu de nostra patria, ha tornat á Madrid, resolt á fer un verdader estudi dels nostres usos y costums.

Ja ha conegut á n' en Figuerola, á n' en Prim, á n' en Topete, y á n' en Rivero. ¿ Los hi sembla si de aquí en endavant, podrá dir que á Espanya tols som contrabandistas, saltejadors, embusteros y gitans?

Se diu que tindrém rey pèl 15 de Juny.

—Bè! ¿ De quin any?

—Oh! Aixó no 's diu.

—En que se semblan 'ls intransigents á als Bisbes?

—En que no volan jurar la Constitució.

—No mes que una créu!... No més que una créu!... ¡Oh! Si ara fos al fer... Calaya foch á Gracia per tots quatre costats... Enfonzaya la

montanya del Tibi-dab... Apagava l' sol d' una canonada... Perque i qué dirá l' sol al veure que en floc d' un entorxat m' han dat una créu no mès?... Una créu!... Com los neys que a estudi treuen sobre salient.... Una créu!... Creu sagrada no l' desprecio per xo... Vina!... vina al meu pit... Tu m' dius que en Joanet si no m' estima molt, m' estima encare!

(Fragment d' una tragedia.)

—¿Qué sabs de Portugal? —Res, que hi hagut un pronunciament. —Are es quant començó a creure ab l' Unió Ibèrica. —Perque? —Perque 'ls soldats d' allà, començan a semblar a n' als de aquí.

Romanço.

Cavallera en cavall prim

l' ambició fera cavalca; perque ningú la conegui, de amor patri disfressada. Del castell segueix la via s'momenat de l' honra hispana, adeshorant en son escut ade'n Guzmán l' empresa santa. Lo cavall ja fatigat la seva pressa n' amayna; lo cavaller renegant d'los esperons ja l' hi elavá. —Com no t' dona alas lo vent per muntar esta montanya? —Com mon desig no segueixes y l' afany que m' accompanya?

Ala, ala, mon cavall negre que mos enemichs s' atansan: Judas Orleans de un indret Lo fill de Isabel pe l' altre.

Lo cavall vulgas, no vulgas, volant la costa pujava: ja arriba prop del castell, ja véu las portas tancadas.

—Ah del castell! Los traidors armats fins al coll s' atansan: a vèllar per la corona arriba en nom de la patria.

Baixéu lo pont llevadis y 'us juro ab la mà a l' espasa que cap d' ells un cop jo a dintre lè las portas que passarne.

Jo sò aquell que als centralistas als carlins y a n' als de l' Afrika, feya tremolar, tant sols ab lo llamp de ma mirada.

Jo sò aquell que ha fet estellas del trono de aquella rassa, que sens trèva, per dos sigles ha deshonrat a l' Espanya.

Baixéu lo pont llevadis, baixéulo sense tardansa, que ja la sanch de mas venas s' inflama al foch de la patria

Lo guarda d' aquell castell respon de dalt la muralla: —Gracias per la vostra ajuda; mes compte, ja no m' fà falta.

Deixéu sens temor que arribin los enemichs, que robarme

no podrán pas la corona, ja que jo l' he trossejada.

En quant a entrar al castell ni vos, ni ells, ni cap d' altre, que guardo d' Espanya l' honra y podria maltractarla.

—¿ Es dir que 'us neguéu a obrirmie?...

Jo arrasaré las murallas, desquartisaré als soldals y a tú t' penjaré de un arbre.

—No u faréu pas, que lo poble ha llegit en vostra cara lo desig que vos corseca de esclavizar a l' Espanya.

Anéu, anéu en malhora que si per cas vos trobava, las promesas mal cumplidas vos tiraria a la cara.

Aixis diguèu l' centinella, deixantlo sense paraula, al veurer que l' coneixian darrera de aquella màscara.

Y mentres tant que l' alerta al poble espanyol ne llansa, maleint la llibertat lo cavaller se n tornava.

Montant en lo cavall prim, mes prim que l' cavall encare, y molt prim l' hi va venir de no caure en la baixada.

Mes ranxo per variá.

Aixis com los reys reynan, los papas papan.

—¿Qué papan?

—Dineru.

—Tens rahò.

Que es fosch a Espanya.

Un neo: Es que hi faltan las fogueras de l' Inquisició.

Un moderat: Lo que hi faltan son los salons illuminats en que hi ballavan a la salut del poble.

Un unionista: Sabéu que hi falta? Que nos altres nos cremém.

Un progresista castellá: Por los sàndios, merecemos que nos alumbrén. No nos falta nada mas que esto.

Un demòcrata dels de 'n Rivero, també castellá: Vaya, otra copita.—Està Vd. chispo.—Ojalá.

Un federal molt catalá: No falta sino que esbargim los nuvolots y brillarà lo sol de la justicia.

—Per Sant Antoni, !rey! diuhen alguns.

—Per Sant Joan, !fochs! dihém nosaltres.

—¿Fochs de qué? !De bengala?

—Ca, ca, de cetros o de llenya.

Pascual: !Avi! ¿Vols ser rey?

Avi: Ves al diable tu y ells.

Pascual: Sigan.

Avi: No.

Pascual: ¿Perque?

Avi: !Que l' créus que perque sò vell, me deixaré enganyar com una criatura? Això 's

deixa pèl noi Terso, per l' Alfonso, per en Tomás de Génova, per tu Pascual, si tant ho vols! Lo que es a mi... no m' ho tornis a dir pas mes, sino renyiriam.

Pascual: Bè, bè. !Quin génit, mare de Déu!... Avi: !Oh! es que hi ha bromas molt pesadas.

—Viva l' aví!

En Figuerola ha dit que Madrid era felis, per que ningú demanava treball.

Millor hauria sigut que hagués dit que Madrid era drops.

Pero, de altra part, si 'ls treballadors de Madrid no demanan feyna, es perque 'ls pobrets s' han mort de fam, y 'ls morts no parlan.

En què se sembla Madrid a casa un herbolar?

—En que hi ha moltes sangoneras.

—Y las provincias a un hospital?

—En que hi ha molts malalts.

Un gandul: Si hi tè d' haver monarquia, féume rey; si hi tè d' haver república, buixi.

Yo sempre me n' vaig allí hont hi ha menos feyna.

—¿Que hi va haver a Gracia?

—Res, que van dir a un home que l' volia, que hi havia un entorxat, y ell que si, va enviarhi 25,000 homes a buscarlo.

Un intransigent dels que diuhen guerra a Madrid.

—¿Que faria vosté per acabar l' interinitat de una vegada?

—Calar foch a Madrid por lois quatre cantons.

—Home, això es molt bárbaro.

—Que mes bárbaro que lo que allí passa, que 'ns esquilan a tots los espanyols! Al menos si hi calessim foch, tindriam longut, ja que 'n Figuerola 'ns vol fer morir de fam, de no morí a les foscas.

En Baldrich ja ha marxat a Puerto-Rico. Hi ha anal sabent lo català; y l' ase 'm'lich si al tornar parla ni l' català, ni l' castellà. Ja 'u han fet per divertirse.

Ja 'm sembla que al tornar li sento a dir:

—Xicu, allí hi ha molts pesus a guanyar, molts negres que paresan bestias, molts blancus que paresan negrus, y un Capitan General que 'ls dona vergassadas.

Cansó del descamisat.

Despullat al carré 'm llano
com descamisat que sò;
mes ab sanch dintre las venas,
mes ab sanch dintra del cor.]

Quan branzint las balas vingan
me podrán ferir millor:
Ay, ay, ay, ¡quina alegría!
Ay, ay, ay, ¡quin tremolor!

Lo mon que 'm despreciava,
á mon pas tremola ab por;
á mon buf los tronos cauen,
á mon buf s'apaga 'l sol.

Lo foch de ma carrabina
es com 'lo foch de mon cor:
Ay, ay, ay, ¡quina alegría!
Ay, ay, ay, ¡quin tremolor!

Amoixantme m' adormiren,
m' adormiren com un noy,
y 'm robaren la camisa,
carregantme de grillons.

Los grillons s' han tornat balas
que aniran contra 'l traidor:
Ay, ay, ay, ¡quina alegría!
Ay, ay, ay, ¡quin tremolor!

Abusant del poble ovella
me han tornat un poble llop;
ab perfidia ells me tractaren
y ab la fosa 'ls tracio jo:
Alegau vos fills del poble,
tremolau sos opresors:
Ay, ay, ay, ¡quina alegría!
Ay, ay, ay, ¡quin tremolor!

Xarada.
Es paraula ma primera
que 's diu casantse y cantantne
de ma segona 'n rosega
a 'sup si tothom quan seu á la taula.
Ma tercera no ets pas tu
que es qui fa aquesta xarada
Ma segona y ma tercera
mes que 'l tot á mi me agrada
á pesar de que vá brut
y sense rentars la cara,
com lo tot que te sis rals,
y tots sis per vi se 'ls gasta,
A l' altre número sabréu qui es.

Solució á la xarada del número darrer.

De la nació espanyola

s' ha venut tota la renda
lo Minstre de 'l Hisenda
que 'l hi diuhen *Figarola*

Un retirat.

Telégramas.

MADRID.

En Rivero está malalt. Aquesta nit ha pervocat. L' ha visitat en Mata, y ell tot ribent deya que 'n veua dos.

En Madós ha calat foch á la Tertulia Progresista, y després s' ha clavat un tiro. L' Avi está en camí de Madrid. Dú l' espasa de Lutxana per desafiar á 'n en Montpensier.

En Prim diu que no hi ha remey.

En las Corts s' están barallant á cops de puny. No se sab qui quedará viu. Ningú s' entén.

LISBOA.

Los soldats dorman després d'un dia de combat.

Diu que la bailarina ha dit á D. Fernando que vol ser reyna de Espanya per fer ballar als espanyols. D. Fernando tú... y després de una paua diu que 's troba malament. La bailarina pera conseguir los seus fins, se posá á ballar un can-can. A D. Fernando li cau la baba.

Avuy lo nou ministre de la Guerra, Mariscal Saldanha ha menjat ranxo dels soldats. Ha sigut molt aplaudit.

PARÍS.

Mentre á Notre-Dame se cantava 'l *Te Deum* en acció de gracies de haverse guanyat lo plebisciti, s' han enfoncat las voltas de la Iglesia, causant una truita, de aquellas que tant sols sab fer la Providencia, que per lo vist es contraria al poder personal.
N' hi han petat mols de grossos.

Napoleon te por que no s' enfonzin també las Tuilerias.

ROMA.

Avuy ha caygut l' última dent al Papa. Al caureli ha dit—«Jo soch infalible; la mèya dent no 'n era.» Han arribat á Civitta-Veccchia dotse cargaments de majordomas. Los bisbes se fregan las mans de gust.

Edicte.

D. Joan Ballbé, director de *La Razon*: Per aquest primer y últim edicte cita, crida y emplassa á D. Juliá Sanchez Ruano, diputat á Corts per Salamanca, per haber mal parlat de la *Razon* y de Catalunya en plena Asamblea, sense que tingüés motiu per ferho, á fi de que á vuelta de correo compareixi bajo sobre dirigit á aquelles oficinas, ab l' inteligencia que de no presentarse, los repartidors de dit diari estan amants á anarli á repartir... una tunyina.

Aixis ho pronuncia dit Director, manant que 's publicui á tots los diaris possibles, per evitar

que aixis com foren inmotivats los càrrecs dirigits á *La Razon*, no sigui també inmolivada la tunyina. Per disposició del senyor Director.—Lo Secretari, *Lázaro Descamisat*.

Funcions de teatros.

TEATRO NACIONAL O PROGRESISTA.—Després de tocarse l' himne de Riego per trompas y violons, s' estrenarà la comèdia en un acte titolada: *L' avi 'ns ha dat carbassa*, en la que tant s' hi distingeix en Mados, la Tertulia Progresista y l' aficionat Rafecas. Intermedi: Aquest últim llegirà fins que 'l públic diga proutots los articles que ha publicat á la *Crónica de Catalunya*, donant las bonas festas á l' avi. Seguidament s' estrenarà també lo magnific meló drama en 5 actes titolat: *La creu de Gracia* ó sia l' entorvat s' ha tornat creu. Titols dels actes: Primer *La lleymarcial*. Segon. *Los Cipayos*. Tercer. *Mons parturiens*. Cuart. *Al ponton*. Quint. *Oh oh... y que macol...* Y per fi de festa la pessa titolada: *Trompadas entre ells*, en que hi haurà disparos de canons y de fusells, cargas de caballeria y.... molts renechs.

Entrada general—Un bono de 'n Figerola. Hora: *Diez minutos despues del tercer cañonazo principiará el combate*.

TEATRO DEL POBLE.—Funció que 's repetirà fins que puji la República. Després de una sinfonía de gemechs, s' executarà lo drama que fa erissà 'ls cabells, titolat: *Las set plagues de Egipte*. Titol de cada un dels set actes: Primer. *La puntada de peu*. Segon. *Las quintas*. Tercer. *La capitació*. Cuart. *Las tarifas industrials*. Quint. *No hi ha pá*. Sisé. *Hi ha molta fam*. Y séptim. *També hi ha esperansa*. Intermedi: Gran sinfonía de badalls. Y per fi de festa la comedietà *Tant y tant vó 'l canti á la font...* en que 's trencaran molts ollas.

Entrada: De franc.—Hora: Ja vindrá!

Anuncis particulars.

PERDUAS.

Qualsevol que haja trobat la casaca de 'n Prim y l' hi porti en lo mateix estat que quan la vā perdre, se l' hi donarà l' empleo de escraller ó de comissari de policia.

Senyas: Tè butxacas y dintre d' una de elles hi ha set reys; en l' altre una historia de las set plagues d' Egipte; y en la de l' Infern los *set pecats capitales* novelà de Eugenio Sue. Te además un set á la maniga, set bolons al devant; ha sigut mudada de forma set vegadas, y entre grossas y xicas s' hi poden contar set centas tacas.

Si 'l que la troba té set, á mes del prebit empleo, se l' hi donarà una esquela per en Rivero, sultá de las set quas, perque l' hi donga beure.

DIDA.

La necesita 'l general Izquierdo. Te dos anys y encare mama.

LLEVADORA.

La vol la Revolució de Setembre, que està á punt de parir á una rata, que 's diu si serà coronada.